

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยชุดแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยชุดแผนงานโครงการวิจัยที่ประกอบด้วยงานวิจัยเดี่ยว จำนวน 3 เรื่อง โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยชุดโครงการ จำนวน 3 ข้อ คือ 1) เพื่อจัดการและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านกระบวนการผลิตหัตถกรรมไทยสืบสานวัฒนธรรมฝั่งธนบุรีกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน และเสนอแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของฝั่งธนบุรี ด้านหัตถกรรมไทย 2) เพื่อการจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการ สืบสานวัฒนธรรมทางดนตรีไทยฝั่งธนบุรี กรณีศึกษาบ้านพาทย์โกสัลและเสนอแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของฝั่งธนบุรี ด้านวัฒนธรรมดนตรีไทย 3) เพื่อการจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการ สืบสานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี กรณีศึกษาชุมชนกำแพงทองพัฒนา และเสนอแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของฝั่งธนบุรี ด้านโดยคณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบแผนของการวิจัยเชิงแบบผสมวิธี (mix methods research) แบบแผนการบุกเบิก (exploratory design) (Creswell and Clark, 2007, p. 75-77) ร่วมกับ การจัดการองค์ความรู้ (knowledge management) โดยสกัดองค์ความรู้จากตัวบุคคลและนำมาจัดการรวบรวมองค์ความรู้ แล้วนำมาจัดทำเป็นสารสนเทศสำหรับชุมชนต่าง ๆ และบุคคลทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยชุดแผนงานวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยชุดแผนงานโครงการวิจัยที่ประกอบด้วยงานวิจัยเดี่ยว จำนวน 3 เรื่อง โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยชุดโครงการ จำนวน 3 ข้อ ของการวิจัยชุดแผนงานโครงการตามลำดับดังนี้ (ตามภาพประกอบที่แสดงในภาคผนวก ค และศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของงานวิจัยทั้ง 3 เรื่อง)

งานวิจัยเรื่องที่ 1 การจัดการความรู้ด้านกระบวนการผลิตหัตถกรรมไทยสืบสานวัฒนธรรมฝั่งธนบุรีกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน (สมจินตนา จิรายุกุล, 2562)

งานวิจัยเรื่องที่ 2 การจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการ สืบสานวัฒนธรรมทางดนตรีไทยฝั่งธนบุรี กรณีศึกษาบ้านพาทย์โกสัล (วินัยธร วิชัยดิษฐ์ และจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2561)

งานวิจัยเรื่องที่ 3 เพื่อการจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการ สืบสานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี กรณีศึกษาชุมชนกำแพงทองพัฒนา (สุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์ และชยาภรณ์ ศฤงคารทวิกุล, 2562)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประยุกต์ใช้แบบแผนของการวิจัยเชิงแบบผสมวิธี (mix methods research) แบบแผนการบุกเบิก (exploratory design) (Creswell and Clark, 2007, p. 75-77) ร่วมกับ การจัดการองค์ความรู้ (knowledge management) โดยสกัดองค์ความรู้จากตัวบุคคลและนำมาจัดการรวบรวมองค์ความรู้ แล้วนำมาจัดทำเป็นสารสนเทศสำหรับชุมชนต่าง ๆ และบุคคลทั่วไป

แผนปฏิบัติการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย ปีงบประมาณ 2561 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 – เดือนกันยายน พ.ศ. 2562 โดยดำเนินการวิจัยตามแผนปฏิบัติการวิจัยของชุดแผนงานโครงการ ดังนี้

ที่	กิจกรรม	ช่วงเวลา	วิธีดำเนินการ	ผลผลิต	ผู้รับผิดชอบ
1	ประชุมนักวิจัยผู้ช่วยวิจัย ผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการวิจัยร่วมกัน	พ.ย 2560	-ประสานงานเชิญประชุม	1.รายงานการประชุม 2.แผนปฏิบัติการวิจัย	นักวิจัยชุดแผนงานโครงการและวิจัยเดี่ยวทุกคน
2	สำรวจสภาพทั่วไป/ข้อมูลพื้นฐาน /สภาพปัญหา/ความต้องการเบื้องต้นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วงดนตรีไทยและชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรีที่เป็นกรณีศึกษา	ธ.ค. 2560 - ม.ค. 2561	-ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง -ลงพื้นที่สำรวจสภาพทั่วไป -สัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วงดนตรีไทย และชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรีที่เป็นกรณี ศึกษาตามประเด็นสำคัญที่กำหนดไว้ -นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมวิเคราะห์สรุปผล	รายงานการศึกษา	-นักวิจัยชุดโครงการทุกคน -ผู้ช่วยวิจัย -ผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้บริหารดนตรีไทย และผู้นำชุมชนเป้าหมาย
3	การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ด้านกระบวนการผลิตหัตถกรรมไทยเพื่อสืบสานวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี:กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านรักรัศดินได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่1การค้นห่องค์ความรู้ (identifying the knowledge)	ม.ค.- มิ.ย 2561	-ลงพื้นที่ศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต -วิเคราะห์ข้อมูล	รายงานผลการศึกษา	-นักวิจัยโครงการที่1โดย ผศ.ดร.สมจินตนา จิรายุกุล, -ผู้ช่วยวิจัย -ผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ที่	กิจกรรม	ช่วงเวลา	วิธีดำเนินการ	ผลผลิต	ผู้รับผิดชอบ
5	การจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการสืบสานวัฒนธรรมทางดนตรีไทยฝั่งธนบุรี ภูมิศึกษที่บ้านพาศโยทศ ได้ดำเนินการวิจัย ระยะที่1 การค้นหาองค์ความรู้ (identifying the knowledge)	ม.ค.- มิ.ย 2561	-ลงพื้นที่ศึกษาวงดนตรีไทยบ้านพาศโยทศที่เป็นกรณีศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต -วิเคราะห์ข้อมูล	รายงานผล การศึกษา	นักวิจัยโครงการที่ 2 ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์ และดร. จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์
6	การจัดการความรู้การบริหารจัดการสืบสานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฝั่งธนบุรีกรณีศึกษาชุมชนกำแพงทองพัฒนา ได้ดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ (identifying the knowledge)	ม.ค.- มิ.ย 2561	-ลงพื้นที่ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนกำแพงทองพัฒนา ที่เป็นกรณีศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต -วิเคราะห์ข้อมูล	รายงานผล การศึกษา	นักวิจัยโครงการที่ 3 ผศ.ดร.สุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์ และ ดร.ชยาภรณ์ ศฤงคาร ทวีกุล
7	ระยะที่ 2 การสร้างความรู้ creating knowledge = Development1) คือกระบวนการรวบรวมความรู้จากตัวบุคคลหรือแหล่งข้อมูลที่สำคัญ (Key informant ด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-deep interview) การศึกษาเอกสาร(documentary research) การสังเกตจากสถานที่จริง(flied and Observe) การบันทึกภาพและเสียง การถอดบทเรียน	ก.ค - ธ.ค 2561	กระบวนการรวบรวมความรู้จากตัวบุคคลหรือแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่เป็นกรณีศึกษา -กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านรักรักษ์ดินกรณีศึกษาวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมไทย -วงดนตรีไทยบ้านพาศโยทศ กรณีศึกษาวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย -ชุมชนกำแพงทองพัฒนา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	รายงานผล การศึกษา	-นักวิจัยโครงการที่1 ผศ.ดร.สมจินตนา จิรายกุล, -นักวิจัยโครงการที่ 2 ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์ และ ดร.จิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง -นักวิจัยโครงการที่ 3 ผศ.ดร.สุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์ และดร.ชยาภรณ์ ศฤงคาร ทวีกุล
8	ระยะที่ 3 การจัดเก็บความรู้ (storing knowledge = Research2) เป็นการจัดเก็บความรู้ที่ดึงมาจากแหล่งความรู้ต่างๆ ในรูปแบบของการสังเคราะห์งานวิจัยในแต่ละด้าน การสนทนากลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีไทย หัตถกรรม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ม.ค.- ก.พ 2562	การจัดเก็บความรู้ที่ดึงมาจากแหล่งความรู้ต่างๆ ในรูปแบบของการ การสนทนากลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีไทย ด้านหัตถกรรม และด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	สรุปรายงาน ผล	นักวิจัยโครงการที่1 ผศ.ดร.สมจินตนา จิรายกุล, -นักวิจัยโครงการที่ 2 ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์ และ ดร.จิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง -นักวิจัยโครงการที่ 3 ผศ.ดร.สุธิดารัตน์ มัทธวรรตน์ และ ดร.ชยาภรณ์ ศฤงคาร ทวีกุล

ที่	กิจกรรม	ช่วงเวลา	วิธีดำเนินการ	ผลผลิต	ผู้รับผิดชอบ
6	-การเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างองค์ความรู้ ถอดองค์ความรู้ การจัดการความรู้สร้างสื่อสิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์	ม.ค. – มี.ค. 2562	-การศึกษาเอกสาร -การลงพื้นที่ศึกษากลุ่ม ที่เป็นกรณีศึกษา -จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์และวีดิทัศน์	การรายงาน ผลการศึกษา	นักวิจัยโครงการที่ 1,2 และ3
8	-การประชุมติดตามผลการวิจัย	มี.ค. 2562	-รายงานความก้าวหน้าการวิจัย	-รายงานผล การศึกษา	นักวิจัยทุกชุดโครงการ
10	การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลชุดโครงการ	เม.ย – พ.ค. 2562	-ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาตามประเด็นสำคัญที่ค้นพบ -สรุปรายงาน	รายงานการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินผล	นักวิจัยทุกโครงการ
12	จัดทำรายงานต้นฉบับและตรวจสอบ	มิ.ย.-ก.ค. 2562	-จัดพิมพ์รายงานต้นฉบับ ตรวจสอบแก้ไข	-รายงาน ต้นฉบับ	นักวิจัยชุดโครงการ
13	ระยะที่ 4 การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้และการนำความรู้ไปใช้(sharingknowledge and implementing knowledge = Development2)โดยการนำเสนอรายงานการวิจัยและการเผยแพร่องค์ความรู้ในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่สนใจ	ก.ค – ส.ค. 2562	-ส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ตีพิมพ์ เผยแพร่	รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์	นักวิจัยชุดโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ (Identifying the Knowledge = Research1) คือ การวิเคราะห์และค้นหาว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใครหรือแหล่งใด และความรู้ที่จำเป็นต่อองค์กรมีอะไรบ้าง ทั้งบุคคล (Key Informant) และเอกสาร (Document) ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และ ทุติยภูมิ (secondary data)

ระยะที่ 2 การสร้างความรู้ (creating knowledge = Development1) คือ กระบวนการรวบรวมความรู้จากตัวบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหลายๆ ด้าน หรือแหล่งข้อมูลที่สำคัญ (Key informant) เพื่อจัดเป็นระบบเพื่อสร้างเป็นสารสนเทศที่สะดวกต่อการใช้งาน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-deep interview) การศึกษาเอกสาร

(documentary research) การสังเกตจากสถานที่จริง(flied and observe) การบันทึกภาพและเสียง การถอดบทเรียน

ระยะที่ 3 การจัดเก็บความรู้ (storing knowledge = Research2) เป็นการจัดเก็บความรู้ที่ดึงมาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในรูปแบบของการสังเคราะห์งานวิจัยในแต่ละด้าน การสนทนากลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีไทย ด้านหัตถกรรม และด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปสู่การผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่ในขั้นตอนต่อไป

ระยะที่ 4 การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ และ การนำความรู้ไปใช้ (sharing knowledge and implementing knowledge = Development2) โดยการนำเสนอรายงานการวิจัย การตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ และการเผยแพร่องค์ความรู้ในสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่สนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังภาพที่ 3.1

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Framework)

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยการจัดการความรู้เพื่อสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร คณะผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือและแนวทางการพัฒนาเครื่องมือตามระยะของการวิจัย ซึ่งแบ่งเครื่องมือตาม 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ (identifying the knowledge) โดยคณะผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์และค้นหาว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใครหรือแหล่งใด และ ความรู้ที่จำเป็นต่อองค์กรมีอะไรบ้าง เพื่อศึกษาแหล่งข้อมูลสำคัญทั้งผู้ให้ข้อมูลหลักและเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลสำคัญต่างๆในงานวิจัย ทั้งบุคคล (key informant) และเอกสาร (document) ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และ ทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ กำหนดเครื่องมือ วิธีการสร้างและพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการ

การวิจัยในระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ (identifying the knowledge) คณะผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลและพื้นที่ทำการศึกษา

ในระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ (identifying the knowledge) คณะผู้วิจัยได้ กำหนดพื้นที่ในการศึกษา ดังนี้

1. หัตถกรรมไทย วิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
2. วงดนตรีไทยบ้านพาทยโกศล 78 ถนนอรุณอมรินทร์ตัดใหม่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
3. ชุมชนกำแพงทองพัฒนา แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึก (record forms) ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนา แบบบันทึก ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสร้างแบบบันทึก
 - 1.2 สร้างแบบบันทึกเพื่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลทั้งเอกสารและผู้ให้ ข้อมูลหลัก
 - 1.3 นำแบบบันทึก เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา IOC (content validity) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551, หน้า 179) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ซึ่งแบบประเมินความตรงของแบบบันทึกที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลผลการประเมินพิจารณา จากค่าเฉลี่ยคะแนนความเที่ยงตรงเชิงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าความตรง IOC เท่ากับ 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือด้านการจัดรูปแบบและความถูกต้อง ของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ติดต่อประสานงานผู้บริหารวงดนตรีไทยบ้านพาทย์โกสกล ผู้บริหารกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนบ้านรักษ์ดิน และผู้นำชุมชนกำแพงทองพัฒนา จำนวนรวมทั้งสิ้น 6 คน เพื่อนัดหมายในการ ดำเนินการสัมภาษณ์เบื้องต้น เพื่อกำหนดแหล่งข้อมูลทั้งบุคคลและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนดหมายสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยลงภาคสนาม (filed) และทำการจดบันทึกเกี่ยวกับ บุคคลสำคัญและ แหล่งข้อมูลสำคัญ วิเคราะห์เอกสารเพื่อสรุปแหล่งข้อมูลสำคัญในการถอดองค์ความรู้ในขั้นตอนต่อไป ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 คณะผู้วิจัยค้นหาคำถามวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในงานวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการ บันทึกผลการสนทนา โดยใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ระยะที่ 2 การสร้างความรู้ (creating knowledge) คือ กระบวนการรวบรวมความรู้จาก ตัวบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหลายๆ ด้าน หรือแหล่งข้อมูลที่สำคัญ (key informant) เพื่อ ศึกษาและถอดองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและกระบวนการบริหารจัดการเพื่อ สืบสานวัฒนธรรมทางดนตรีไทยฝั่งธนบุรี จัดเป็นระบบเพื่อสร้างเป็นสารสนเทศที่สะดวกต่อการใช้ งาน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิเช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-deep interview) การศึกษาเอกสาร (documentary research) การสังเกตจากสถานที่จริง (field and observe) การบันทึกภาพและ เสียง การถอดบทเรียน โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการ

การวิจัยในระยะที่ 2 การสร้างความรู้ (creating knowledge) ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลและพื้นที่ทำการศึกษา

1.1 ผู้บริหารวงดนตรี จำนวน 2 คน สมาชิกวงดนตรี 25 คน ของวงดนตรีไทย บ้านพาทย์โกศล เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1.2 ผู้บริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน 1 คน และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน จำนวน 5 คน

1.3 ผู้นำในชุมชนกำแพงทองพัฒนา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 3 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนกำแพงทองพัฒนามาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี จำนวน 20 คน

ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 ข้อข้างต้น ได้มาจากการเลือกแบบลูกโซ่ (snowball sampling) โดยเป็นผู้ที่ยินดีและเต็มใจในการเผยแพร่องค์ความรู้ต่อคณะผู้วิจัย และปฏิบัติงานหรืออยู่อาศัยอยู่ในแหล่งข้อมูลมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี

1.4 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการถ่ายรูปและบันทึกเสียงการสนทนา ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่คณะผู้วิจัยต้องอยู่ในพื้นที่ทำการศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (interview forms) ในการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลทั้งเอกสารและผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.3 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา IOC (content validity) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.50 – 1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551, หน้า 179) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการตรวจสอบความตรงของแบบประเมินความตรงของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือด้านการจัดรูปแบบและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้จริง

3. แบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis forms) การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบวิเคราะห์เอกสาร เพื่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลทั้งเอกสารและผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสาร เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา IOC (content validity) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.50 – 1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551, หน้า 179) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการตรวจสอบความตรงของแบบประเมินความตรงของแบบวิเคราะห์เอกสาร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือด้านการจัดรูปแบบและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้จริง

4. เครื่องบันทึกภาพและเสียง คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกภาพและเสียง ในการบันทึกภาพและเสียงเพื่อนำไปสู่การจัดทำสื่อสารสนเทศที่มีความสมบูรณ์

5. เครื่องบันทึกเสียง การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การถอดบทเรียนจากการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนจะนำไปสู่การสกัดและประมวลความรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างสารสนเทศในการเผยแพร่องค์ความรู้ทั้งในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการติดต่อประสานงานผู้บริหารและผู้ให้ข้อมูล ของวงดนตรีไทยบ้านพาทย์โกศล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน และชุมชนกำแพงทองพัฒนา เพื่อนัดหมายสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยลงภาคสนาม (filed) และทำการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ

1. ศึกษาเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ
2. วิเคราะห์เอกสารเพื่อสรุปข้อมูลสำคัญในการจัดเก็บองค์ความรู้ในขั้นตอนต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในงานวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)
3. นำข้อมูลที่สรุปแล้ว จากการลงพื้นที่ภาคสนามทั้ง 3 แห่ง มาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของฝั่งธนบุรี
4. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก คณะผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จากวงดนตรีไทยบ้านพาทย์โกศล วิสาหกิจชุมชนบ้านรักษ์ดิน และชุมชนกำแพงทองพัฒนา จำนวน 6 คน

ระยะที่ 3 การจัดเก็บความรู้ (storing knowledge) เป็นการพัฒนาและหาค่าประสิทธิภาพขององค์ความรู้ในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์โดยการจัดเก็บความรู้ที่มาจากแหล่งความรู้ต่างๆ ในรูปแบบของงานวิจัย การผลิตสื่อสิ่งวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการ

การวิจัยในระยะที่ 3 การจัดเก็บความรู้ (storing knowledge) คณะผู้วิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลและพื้นที่ทำการศึกษา

ผู้ประเมินประสิทธิภาพขององค์ความรู้ในรูปแบบของสื่อ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะวัฒนธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ความรู้ในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสร้างแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา

2. สร้างแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีประเด็นความตรงด้านเนื้อหา ภาษา และรูปแบบการนำเสนอข้อมูลของสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ โดยมีวิธีการให้คะแนนคือ 1 แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ และ -1 คือ ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

3. นำแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา IOC (Content Validity) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551, หน้า 179) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการตรวจสอบความตรงของแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และเสนอแนวทางการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ของฝั่งธนบุรี ด้านหัตถกรรมไทย และได้้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือด้านการจัดรูปแบบและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานผู้ประเมินประสิทธิภาพขององค์ความรู้ในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อ 1 คน
2. จัดส่งเอกสารการประเมินและสื่อที่พัฒนาขึ้นให้กับผู้ประเมิน
3. วิเคราะห์ผลการประเมินและดำเนินการปรับปรุงสื่อให้มีความสมบูรณ์พร้อมเผยแพร่การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงสื่อที่พัฒนาขึ้นโดย โดยใช้การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) และ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ระยะที่ 4 การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ (sharing knowledge and implementing knowledge) เป็นการเผยแพร่และศึกษาความคิดเห็นของสถาบันที่ใช้สื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ที่พัฒนาขึ้น โดยการนำเสนอรายงานการวิจัย การตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ และการเผยแพร่องค์ความรู้ในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่สนใจโดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการ

การวิจัยในระยะที่ 4 การแลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ และ การนำความรู้ไปใช้ (sharing knowledge and implementing knowledge) ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลและพื้นที่ทำการศึกษา

นักวิชาการ ผู้แทนสถานศึกษา นักเรียนนักศึกษา ประเมินประสิทธิภาพขององค์ความรู้ในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความคิดเห็นของสถาบันที่ใช้องค์ความรู้ในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ที่พัฒนาขึ้น การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบประเมินความคิดเห็นซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสร้างแบบประเมินความคิดเห็น

1.2 สร้างแบบประเมินความคิดเห็น แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีประเด็นความตรงด้านเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอข้อมูลของสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ และประโยชน์ที่ได้รับ

1.3 นำแบบประเมินความคิดเห็นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา IOC (content validity) โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ระดับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551, หน้า 179) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการตรวจสอบความตรงของแบบประเมินความตรงของแบบประเมินความคิดเห็นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือด้านการจัดรูปแบบและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.ประสานงานผู้ใช้สื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์จัดเก็บองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากสถาบันที่ได้รับการเผยแพร่องค์ความรู้

2.จัดส่งเอกสารการประเมินความคิดเห็นให้กับผู้ประเมิน

3.วิเคราะห์ผลการประเมินและดำเนินการปรับปรุงสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีความสมบูรณ์พร้อมเผยแพร่

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงสื่อวีดิทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี